§ 40

Förnyat genomförandebeslut avseende Roslagsbanan Fordon – ersättning X10p
RS 2025-1239

Sammanfattning

Roslagsbanan rustas för att möta dagens och framtidens kollektivtrafikbehov. Nya X15p-fordon köps in för att ersätta de äldre X10p och 26 stycken X15p fordon har redan avropats. De nya fordonen är anpassade för svenska vinterförhållanden och med 30 års livslängd.

I maj 2025 beslutade regionfullmäktige (RS 2024-1161) om att avropa ytterligare tio X15p. Sedan beslutet fattades har en aktualitetsprövning initierats av det åtgärdsval som ligger till grund för investeringen. Syftet är att säkerställa rätt kapacitet på Roslagsbanan utifrån aktuella förutsättningar, såsom uppdaterade resandeprognoser. Prövningen ska också utreda kostnadseffektiva och ändamålsenliga alternativ för fler fordonsanskaffningar inför att Roslagsbanan till city öppnas. Därtill bedöms utgifterna för optionsfordon av typen X15p blivit relativt höga på grund av index- och valutajusteringar.

För att hantera det som framkommit av aktualitetsprövningen föreslår trafiknämnden att investeringens omfattning reduceras så att endast nödvändiga samt legala krav för framtida trafikering till city kvarstår. Två områden identifierades som möjliga till ändring i objektets omfattning, brandsäkerhet och miljö (köldmedium). Resterande krav på fordonen kvarstår. Konsekvensen av omfattningsförändringen innebär en positiv effekt för objektet genom en tidigarelagd tidplan på cirka sex till tolv månader samt att den totala investeringsutgiften minskar med 341 miljoner kronor. Utifrån EU:s besked om F-gasförordning som väntas den 1 juli 2027, kan undantagna kostnaderna kopplat till köldmediet behöva tas upp i ett framtida investeringsärende.

Beslutsunderlag

1. Regionrådsberedningens skrivelse
2. Regiondirektörens tjänsteutlåtande
3. Trafiknämndens protokollsutdrag den 16 december 2025
4. Trafikförvaltningens tjänsteutlåtande den 10 november 2025

Yrkanden

Ordförande Aida Hadzialic (S) yrkar bifall till regionrådsberedningens förslag i skrivelse den 28 januari 2026 (bilaga).

2:e vice ordförande Kristoffer Tamsons m.fl. (M), ledamoten Carl-Johan Schiller (KD) och ledamoten Amelie Tarschys Ingre (L) yrkar bifall till eget förslag till tilläggsbeslut (bilaga).

Beslutsgång

Ordförande Aida Hadzialic (S) frågar först på regionrådsberedningens förslag till beslut och finner att regionstyrelsen bifaller detta.

Ordförande frågar därefter på Moderaternas, Kristdemokraternas och Liberalernas förslag till tilläggsbeslut och finner att regionstyrelsen avslår detta.

Beslut

Regionstyrelsen föreslår att regionfullmäktige beslutar följande.

Trafiknämnden medges rätt att fortsätta genomförandefasen avseende Roslagsbanan Fordon – ersättning X10p, inom ramen för 2026 års investeringsbudget och inriktningsnivåer för planåren 2027-2035 med en total investeringsutgift på 1 374 miljoner kronor, en minskning med 341 miljoner kronor, samt med en förändrad omfattning där brandsäkerhetsåtgärder och byte av köldmediet utgår.

Reservation
2:e vice ordförande Kristoffer Tamsons m.fl. (M), ledamoten Carl-Johan Schiller (KD) och ledamoten Amelie Tarschys Ingre (L) anmäler reservation från Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna till förmån för eget förslag till tilläggsbeslut.

_____

Paragrafen är justerad

Skickas till
Trafiknämnden

Regionrådsberedningen

SKRIVELSE
2026-01-28

RS 2025-1239

Regionstyrelsen

Förnyat genomförandebeslut avseende Roslagsbanan Fordon – ersättning X10p

Föredragande regionråd: Jens Sjöström

Ärendebeskrivning

Roslagsbanan rustas för att möta dagens och framtidens kollektivtrafikbehov. Nya X15p-fordon köps in för att ersätta de äldre X10p och 26 stycken X15p fordon har redan avropats. De nya fordonen är anpassade för svenska vinterförhållanden och med 30 års livslängd.

I maj 2025 beslutade regionfullmäktige (RS 2024-1161) om att avropa ytterligare tio X15p. Sedan beslutet fattades har en aktualitetsprövning initierats av det åtgärdsval som ligger till grund för investeringen. Syftet är att säkerställa rätt kapacitet på Roslagsbanan utifrån aktuella förutsättningar, såsom uppdaterade resandeprognoser. Prövningen ska också utreda kostnadseffektiva och ändamålsenliga alternativ för fler fordonsanskaffningar inför att Roslagsbanan till city öppnas. Därtill bedöms utgifterna för optionsfordon av typen X15p blivit relativt höga på grund av index- och valutajusteringar.

För att hantera det som framkommit av aktualitetsprövningen föreslår trafiknämnden att investeringens omfattning reduceras så att endast nödvändiga samt legala krav för framtida trafikering till city kvarstår. Två områden identifierades som möjliga till ändring i objektets omfattning, brandsäkerhet och miljö (köldmedium). Resterande krav på fordonen kvarstår. Konsekvensen av omfattningsförändringen innebär en positiv effekt för objektet genom en tidigarelagd tidplan på cirka sex till tolv månader samt att den totala investeringsutgiften minskar med 341 miljoner kronor. Utifrån EU:s besked om F-gasförordning som väntas den 1 juli 2027, kan undantagna kostnaderna kopplat till köldmediet behöva tas upp i ett framtida investeringsärende.

Förslag till beslut
Regionrådsberedningen föreslår regionstyrelsen föreslå att regionfullmäktige beslutar följande.

> Trafiknämnden medges rätt att fortsätta genomförandefasen avseende Roslagsbanan Fordon – ersättning X10p, inom ramen för 2026 års investeringsbudget och inriktningsnivåer för planåren 2027-2035 med en total investeringsutgift på 1 374 miljoner kronor, en minskning med 341 miljoner kronor, samt med en förändrad omfattning där brandsäkerhetsåtgärder och byte av köldmediet utgår.

Regionrådsberedningens motivering
Fordonsflottan beträffande Roslagsbanan är i färd att bytas ut. Sedan tidigare har 26 så kallade X15p-fordon avropats i syfte att de ska ersätta äldre fordon av typen X10p. Regionfullmäktige beslutade i maj 2025 (RS 2024-1161) att ytterligare tio X15p-fordon skulle avropas. Efter beslutet har en aktualitetsprövning gjorts av åtgärdsvalet som låg till grund för investeringen. Prövningen visade att utgifterna för de nya fordonen hade blivit höga. Mittenkoalitionen är angelägna om att hantera budgeten i regionen på ett ansvarsfullt sätt. För att hantera kostnaderna för X15p-fordonen föreslås därför begränsningar i objektet i enlighet med vad som beskrivs i ärendet.

Begränsningarna innebär lägre brandsäkerhetskrav och miljökrav. Det är dock viktigt att poängtera att de sänkta kraven i förhållande till brandsäkerheten endast innebär avsteg från trafikförvaltningens interna riktlinjer, som är mer restriktiva än de lagkrav som finns. Regionens interna riktlinjer om brandsäkerhet tillkom efter grundbeställningen 2017. Detta innebär att anpassningar av de för ärendet aktuella fordonen skulle behöva göras efter tillverkning. Utöver att vara kostnadsdrivande skulle det innebära att fordonen har en annan säkerhetsnivå än de 26 X15p-fordonen som avropats sedan tidigare. Det är mer ändamålsenligt att ha en homogen fordonsflotta av samma modell, så att eventuella kravhöjningar i framtiden kan göras enhetligt och på samma vis. Angående miljökraven gäller det ett köldmedium i kyl- och luftkonditioneringssystem. Det aktuella köldmediet finns med i F-gasförordningen (EU/2024/573) och ska således vara helt utfasat först år 2050.

Följderna av begränsningarna i objektet innebär att den totala utgiften minskar med 341 miljoner kronor. Dessutom kommer tidsplanen förkortas med uppskattningsvis sex till 12 månader och fordonsflottan vara homogen.

Om det förnyade genomförande beslutet inte fattas kommer de diskuterade kraven på fordonen att genomföras med följden att modifieringarna måste ske efter serietillverkning, vilket är kostnadsdrivande. Det skulle också skapa ett behov att uppgradera de sedan tidigare avropade 26 X15p-fordonen, med följden att de måste tas ur drift.

Beslutsunderlag

1. Regiondirektörens tjänsteutlåtande
2. Trafiknämndens protokollsutdrag den 16 december 2025
3. Trafikförvaltningens tjänsteutlåtande den 10 november 2025

Aida Hadžialić

Jens Sjöström

Moderaterna
Kristdemokraterna
Liberalerna

FÖRSLAG TILL TILLÄGGSBESLUT
2026-02-10

RS 2025-1239

Regionstyrelsen
Ärende 22

Förnyat genomförandebeslut Roslagsbanan Fordon – Ersättning X10p

För att undvika att projektet blir kostnadsdrivande, bör en tydlig plan för kostnadskontroll finnas. Detta för att i möjligaste mån säkerställa att satsningen genomförs på ett ekonomiskt ansvarsfullt sätt och att offentliga resurser används effektivt möjligast.

Vi föreslår därför att tydliga kontrollstationer till trafiknämnden inrättas för att säkerställa tid, ekonomi och kvalitet i projektet och därmed även transparens samt insyn för nämndens ledamöter.

Med anledning av ovanstående föreslår vi trafiknämnden besluta:

1. Att tydliga kontrollstationer till trafiknämnden inrättas för att säkerställa tid, ekonomi, kvalitet och arbetsmiljö i projektet och därmed även transparens samt insyn för nämndens ledamöter.